

Issue 18a (2022) 1-17

<http://www.jstar.gr>

Το τρίτο φύλο στον αθλητισμό

Πουλακίδας Δ., Κώστα Γ., Γαργαλιάνος Δ., Υφαντίδου Γ.

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε όλη την ιστορική του πορεία, ο αθλητισμός έχει βιώσει αλλαγές που συμβαδίζουν με τα κοινωνικά φαινόμενα. Μία από αυτές τις αλλαγές είναι η συμμετοχή στον αθλητισμό των δύο (και πρόσφατα τριών) φύλων, γεγονός που θέτει ερωτήματα σχετικά τόσο για τη διάκριση των φύλων στον αθλητισμό, όσο και για την προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση του φαινομένου του τρίτου φύλου και η επιρροή του στον αθλητισμό. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, η ιστορική ανασκόπηση των αθλητών με διαφορές στη σεξουαλική ανάπτυξη και των επιδόσεών τους και η μελέτη δικαστικών αποφάσεων που αφορούν στο τρίτο φύλο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι και για το τρίτο φύλο η αθλητική τάξη επιδεικνύει αργά αντανάκλαστικά, όπως έκανε και για την αναγνώριση του γυναικείου φύλου. Πλέον έχει γίνει αισθητό το κενό που υπάρχει στον παγκόσμια αθλητισμό σε σχέση με το νομικό και το βιολογικό φύλο. Οι καινοτομίες των συνταγματικών δικαστηρίων έχουν θέσει την εισαγωγή του τρίτου φύλου στην κοινωνική σφαίρα σε επίπεδο που απαγορεύεται να μένει αρρυθμιστο από τον αθλητικό κόσμο. Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι το τρίτο φύλο πρέπει να αντιμετωπίζεται ως βασικό χαρακτηριστικό της προσωπικότητας ενός ατόμου και η μη αναγνώρισή του θέτει ζήτημα προσβολής του δικαιώματος στον αθλητισμό και τελικά στο σύνολο των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Λέξεις Κλειδιά: Caster Semenya, τρίτο φύλο, CAS, ανθρώπινα δικαιώματα, DSD αθλητές

Διεύθυνση
αλληλογραφίας:

E-mail:

Πουλακίδας Δημήτριος
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
poulakdimi@gmail.com

Εισαγωγή

Διαχρονικά ο αθλητισμός αποτελεί βασικό κοινωνικό τομέα, με βαθιά ηθική σημασία και επιρροή στην κοινωνία (Boxill, 2003). Μέσω του αθλητισμού η ανθρωπότητα βρίσκει τρόπους και παραδείγματα για να καταπολεμήσει διακρίσεις, όπως ο ρατσισμός, ο σεξισμός, οι οικονομικές και οι ταξικές ανισότητες, οι φυλετικές και οι εθνικιστικές διακρίσεις, αλλά και οι διακρίσεις επί των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Το 2017, το University of Central Florida's Institute for Diversity and Ethics in Sport κατέγραψε 41 περιστατικά διακρίσεων στις ΗΠΑ και 79 παγκοσμίως, ενώ το 2018 τα περιστατικά αυξήθηκαν σε 52 και 137 αντίστοιχα. Τα περιστατικά καταγγέλλονται, καταγράφονται και οι οργανισμοί παίρνουν μέτρα (π.χ. καταγγελία, υποστήριξη των αθλητών που βιώνουν ρατσισμό, διαφημιστικές εκστρατείες, κ.λπ.) για την παύση της εξάπλωσης της ρατσιστικής νοοτροπίας σε κάθε της έκφανση (Long, 2010).

Ο αθλητισμός φροντίζει διαχρονικά να καταπολεμά αυτά τα φαινόμενα, αλλά και να αναδεικνύει τη διαφορετικότητα των συμμετεχόντων. Στον 19ο και τον 20ο αιώνα καταρρίφθηκαν οι μύθοι που αφορούσαν στην υπεροχή των ευγενών κυρίων έναντι της εργατικής τάξης και των ανδρών έναντι των γυναικών στον αθλητισμό (Sailes, 2017). Διανύοντας τον 21ο αιώνα παρατηρείται η πολυπλοκότητα της σχέσης αθλητισμού - ιδεολογίας - ρατσισμού και έρχεται στην επιφάνεια η ανάγκη για θεωρητικές και πρακτικές λύσεις, αφού είναι σαφές ότι οι διαφορές γίνονται αιτία αντιπαραθέσεων, όπως στην περίπτωση της Νοτιοαφρικανής αθλήτριας, Caster Semenya, η οποία έφερε το θέμα της συμμετοχής των αθλητών DSD στο σύγχρονο αθλητικό κόσμο, στην επιφάνεια (Camporesi, 2010). Η Semenya, πρωταγωνίστουσε στα αγωνίσματα μεσαίων αποστάσεων από το 2009 έως το 2018, μειώνοντας τους χρόνους της στα 1500 μ. κατά 25'' και στα 800 μ. κατά 8'', με τη διεθνή αθλητική κοινότητα να διατυπώνει αμφιβολίες και καχυποψία σχετικά με το φύλο και τις επιδόσεις της. Τον Απρίλιο του 2018, η World Athletics ανακοίνωσε νέους κανονισμούς για τους DSD αθλητές, με την εφαρμογή τους σε συγκεκριμένα αγωνίσματα, όπως τα 400 μ., τα 800 μ. και τα 1500 μ., να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στοχοποιούν τη συμμετοχή της Semenya. Ευρισκόμενη στο επίκεντρο της παγκόσμιας ειδησεογραφίας η Νοτιοαφρικανή αθλήτρια κινήθηκε νομικά. Την 1η Μαΐου 2019, CAS, απέρριψε την αγωγή της, αν και θεώρησε τους ρυθμιστικούς κανόνες της World Athletics «...μεροληπτικούς», αλλά και ότι, «...με βάση τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τις πλευρές, τέτοια διάκριση είναι απαραίτητη, λογική και αναλογική μέθοδος να επιτευχθεί ο στόχος της IAAF, για τη διατήρηση της ακεραιότητας του στίβου γυναικών σε περιορισμένα αγωνίσματα». Στην 165 σελίδων απόφαση καταγράφονται ορισμένες σοβαρές ανησυχίες του CAS για το κατά πόσο η εφαρμογή των κανονισμών θα γίνει με δίκαιο τρόπο και ότι μπορεί να υπάρξουν ζητήματα και σε άλλους τομείς. Η Semenya κατέθεσε έφεση στο Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο της Ελβετίας, το οποίο υποχρέωσε τη World Athletics να αναστείλει προσωρινά την εφαρμογή των κανονισμών έως ότου αποφασίσει εάν θα εκδώσει προσωρινή διαταγή. Στις 30 Ιουλίου 2019, το Δικαστήριο αντέστρεψε την προηγούμενη απόφασή του, επέμεινε στην τροποποίηση των κανονισμών της World Athletics.

Ο αθλητισμός αποτελεί έναν από τους κύριους πυλώνες αφενός μεν υπεράσπισης της διαφορετικότητας και των ατομικών δικαιωμάτων και αφετέρου καταπολέμησης των διακρίσεων από όπου και αν πηγάζουν (Harry, 1995). Αποτελεί έναν από τους τομείς της

κοινωνίας, στον οποίο μπορούν να συμμετάσχουν όλοι οι άνθρωποι χωρίς εξαίρεση. Ο Ολυμπιακός Χάρτης (2019), στα άρθρα 1, 2, 4 και 5 του κεφαλαίου Βασικές Αρχές του Ολυμπισμού, θεσμοθετεί αυτό το αναφαίρετο δικαίωμα στον αθλητισμό. Ο επαγγελματικός αθλητισμός μπορεί να θέτει κριτήρια και να δημιουργεί κανόνες για να προφυλάξει κυρίως το κέρδος των εμπλεκόμενων, όμως αυτοί οι κανόνες οφείλουν να είναι εναρμονισμένοι με το πνεύμα του αθλητισμού ως θεσμού, αλλά και των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα στην προσωπικότητα και στην εργασία (αρ. 1, 15, 21, Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, 2000/C 364/01). Η πορεία της συμμετοχής του τρίτου φύλου στον αθλητισμό ξεκίνησε με την από 17 Μαΐου 2004 απόφασή της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής (ΔΟΕ) που επέτρεψε για πρώτη φορά να συμμετέχουν διεμφυλικοί αθλητές στους Αγώνες. Η απόφαση δεν υιοθετήθηκε, ειδικά αφορού τον Μάιο του 2005, το *British Journal of Sports Medicine* δημοσίευσε έρευνα του Reeser, με τίτλο «Φυλετική ταυτότητα και αθλητισμός: Είναι ισότιμο το παιχνίδι;» (σελ 695). Το 2016 επιτράπηκε επίσημα η συμμετοχή διεμφυλικών αθλητών στον Ολυμπιακό του Ρίο. Προδήλως αναδύεται το πρόβλημα της μη ένταξης, της αργής ένταξης ή της ένταξης υπό επαχθείς όρους του τρίτου φύλου στον αθλητισμό, το οποίο απασχολεί ερευνητικά την παρούσα μελέτη. Όπως παρατήρησε η μεταστρουκτουραλίστρια φιλόσοφος Butler (2011), η βασική πηγή του προβλήματος πηγάζει από την τάση και την επιθυμία της παγκόσμιας αθλητικής τάξης να διατηρήσει την ψευδαίσθηση της ύπαρξης μόνο δύο, ξεχωριστών, δυικών φύλων. Η παρούσα μελέτη εξετάζει την βιολογική και νομική εμφάνιση του τρίτου φύλου, καθώς και την αντίδραση της παγκόσμιας αθλητικής τάξης στο φαινόμενο των αθλητών DSD.

Ερευνητικοί στόχοι/ερωτήματα/υποθέσεις

Ο σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση του τρίτου φύλου στον αθλητισμό και συγκεκριμένα η καταγραφή των περιπτώσεων αθλητών DSD και η επιρροή τους στην παγκόσμια αθλητική τάξη.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα διερευνηθούν, μέσω της καταγραφής και της ιστορικής ανασκόπησης των περιπτώσεων αθλητών DSD, είναι περιγραφικά (1-3) και συσχετισμού (4-5) και είναι τα ακόλουθα:

- 1) Πώς επηρεάζει η αυξημένη τεστοστερόνη τις επιδόσεις των γυναικών;
- 2) Πώς αντέδρασε η αθλητική τάξη στη συμμετοχή των ατόμων τρίτου φύλου στον αθλητισμό;
- 3) Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση για τη συμμετοχή DSD αθλητών σε διοργανώσεις της World Athletics;
- 4) Είναι νομότυποι και συνταγματικοί οι κανονισμοί της World Athletics;
- 5) Με ποιον τρόπο μπορούν να συμμετέχουν οι αθλητές DSD στον επαγγελματικό αθλητισμό;

Οι ερευνητικές υποθέσεις που διαμορφώθηκαν ήταν οι ακόλουθες:

- Η αυξημένη τεστοστερόνη επηρεάζει τις επιδόσεις των γυναικών.
- Οι κανονισμοί της World Athletics είναι καταχρηστικοί.
- Η συμμετοχή των αθλητών DSD στις αθλητικές διοργανώσεις είναι επιβεβλημένη.

Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Η εξακρίβωση φύλου στους αθλητές ξεκίνησε επίσημα το 1968 (Elsas, 2000), όμως απέκτησε ιδιαίτερο ακαδημαϊκό ενδιαφέρον μετά την έφεση της Semenya. Από το 2009 και έπειτα περισσότερες από 20.000 εργασίες με θεματολογία την τεστοστερόνη ως ανταγωνιστικό αποτέλεσμα, τους αθλητές τρίτου φύλου και το τεστ εξακρίβωσης φύλου βρίσκονται στις βάσεις δεδομένων, όπως το Google Scholar και το Scopus. Τα αποτελέσματα των ακαδημαϊκών ερευνών δε συμβαδίζουν. Πλέον των εργασιών αυτών και της διχογνωμίας της επιστημονικής κοινότητας, υπάρχουν νομοθετήματα και αποφάσεις που αποκρυσταλλώνουν το χαρακτήρα των φύλων στον αθλητισμό. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ προσπαθεί να προστατεύσει την ατομικότητα στο άρθρο 1. Σε αυτό το εδάφιο βρίσκει εφαρμογή και το άρθρο 1 του νόμου 4491/2017 του Ελληνικού Δικαίου. Επιπλέον, στο άρθρο 3 προβλέπεται από το νομοθέτη η απαγόρευση ευγονικών τακτικών. Στο άρθρο 21 ο Χάρτης απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φύλου ή γενετήσιου προσανατολισμού. Ο ελληνικός νόμος 4491/2017 χαρακτηρίζει ρητά την ταυτότητα φύλου ως «στοιχείο της προσωπικότητας», ενώ ιδιαίτερη μνεία γίνεται στη μυστικότητα. Στο άρθρο 6 παρατηρείται σχετικό ολισθήμα καθώς ορίζονται ως χαρακτηριστικά του φύλου η μυϊκή μάζα και η τριχοφυΐα. Στο Σύνταγμα της Ελλάδας παραλείπεται από το νομοθέτη «το φύλο» στη διάταξη 2 του άρθρου 5, ενώ δε γίνεται σαφής ορισμός της «ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας». Το 2015, η Κοινοβουλευτική Διάσκεψη του Συμβουλίου της Ευρώπης, θεσμικό όργανο του Συμβουλίου της Ευρώπης, εξέδωσε ένα ψήφισμα με τίτλο «Διακρίσεις σε βάρος των διεμφυλικών στην Ευρώπη», με το οποίο εμφανίζεται για πρώτη φορά σε διοικητικά έγγραφα το τρίτο φύλο. Στις 7 Θεμελιώδεις Αρχές του Ολυμπιακού Χάρτη καταδεικνύεται ο πανανθρώπινος χαρακτήρας του αθλητισμού και η αλληλένδετη πορεία με τον πολιτισμό, με ειδική μνεία στο φύλο και στο σεξουαλικό προσανατολισμό. Η ισότητα μεταξύ των φύλων αποτελεί βασική αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εγκρίθηκε σε ειδική Διάσκεψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 2013. Στην ελληνική έννομη τάξη με τον αθλητικό νόμο 4726/2020 απορρίφθηκε η πρόταση ποσόστωσης φύλων στα διοικητικά συμβούλια των αθλητικών ομοσπονδιών. Προασπίζοντας το εύρος και την ποιότητα της των ανθρώπινων δικαιωμάτων, οι κοινωνικοί φορείς επιχείρησαν να προσδιορίσουν τις διαφορές μεταξύ νομικού και βιολογικού φύλου (Cooky, 2012). Διαδικασία αλλαγής νομικής καταχώρισης φύλου χωρίς προαπαιτούμενες χειρουργικές επεμβάσεις ή στειρώση έχουν υιοθετήσει 20 χώρες-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, ενώ αρκετοί διεθνείς οργανισμοί θεωρούν ότι τέτοια προαπαιτούμενα συνιστούν είδος βασανισμού και παραβιάζουν την ιδιωτική ζωή των ανθρώπων (άρθρα 3 & 8, ΕΣΔΑ). Ο αθλητισμός δεν έχει εντάξει το διαχωρισμό αυτόν στο κανονιστικό του πλαίσιο, με κύριο επιχείρημα το μικρό αριθμό υποθέσεων που έχουν προκύψει και τη δοκιμότητα να εξετάζονται κατά περίπτωση. Σημαντικές δικαστικές αποφάσεις για το τρίτο φύλο στην Ελλάδα και στην Ευρώπη καταδεικνύουν την τάση ρύθμισης του τρίτου φύλου σε συνταγματικό και θεσμικό επίπεδο.

Στις 30/06/2017, το μη δυαδικό πρόσωπο με το όνομα Jason-Antigone Dane κατέθεσε αίτηση στο Ειρηνοδικείο Αμαρουσίου σχετικά με τη μεταβολή του κύριου ονόματός του από Ιάσων σε Ιάσων-Αντιγόνη, καθώς και την μεταβολή της καταχώρισης του φύλου σε κενή. Στις 1/11/2017, το Ειρηνοδικείο έφτασε σε μια ιστορικής σημασίας απόφαση (67/2018) διότι για

πρώτη φορά Ελληνικό δικαστήριο αναγνώρισε με αυτόν τον τρόπο τη μη-δυναδική ταυτότητα ενός προσώπου.

Με την υπ' αριθ. Az. 1 BvR 2019/16 απόφαση του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της Καρλσρούης αναγνωρίστηκε και τρίτο φύλο, εκτός από το ανδρικό και το γυναικείο, με βάση το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην προσωπικότητα. Με την απόφαση αυτή, τα intersex άτομα είναι σε θέση να καταχωρίσουν τη σεξουαλική τους ταυτότητα ανεξάρτητα από τη βιολογική τους. Η Γερμανία έγινε η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που επέτρεψε την αναγραφή του τρίτου φύλου στα πιστοποιητικά γέννησης και διευκόλυνε τα περίπου 80.000 άτομα, τα οποία αναγνωρίζονται ως intersex. Από το γεγονός ότι στη γερμανική έννομη τάξη αναγνωρίζεται το τρίτο φύλο προκύπτει το ερώτημα, τι θα συμβεί όταν ένας Γερμανός αθλητής, στο πιστοποιητικό γέννησης του οποίου θα αναγράφεται «τρίτο φύλο» προκριθεί να συμμετάσχει στους Ολυμπιακούς Αγώνες;

Ο Richard Raskind, ένας από τους καλύτερους τενίστες σε εθνικό επίπεδο, με δεκάδες συμμετοχές σε US Open, προχώρησε σε επέμβαση αλλαγής φύλου σε ηλικία 41 χρόνων και συνέχισε να εργάζεται και να αγωνίζεται στη γυναικεία κατηγορία με το όνομα Rene Richards. Η Ομοσπονδία Τένις των ΗΠΑ απαγόρευσε τη συμμετοχή της Richards στις διοργανώσεις της, μέχρις ότου υποβληθεί σε γεννητικό έλεγχο. Η τενίστρια αρνήθηκε να κάνει το τεστ χρωμοσωμάτων και μήνυσε την Ομοσπονδία, ισχυριζόμενη ότι η απαγόρευση της συμμετοχής της στις διοργανώσεις, λόγω διάκρισης φύλου, αντίκειται στα ανθρώπινα δικαιώματα και «στο δικαίωμά της να είναι γυναίκα». Το Ανώτατο Δικαστήριο της Νέας Υόρκης, επικαλούμενο την αμερικάνικη νομοθεσία σχετικά, κατ' αναλογία, με τις διακρίσεις στην εργασία με κριτήριο την ηλικία, τη φυλή, το φύλο, το χρώμα, την καταγωγή και την εμφάνιση, τη δίκαιωσε (93 Misc.2d 713 (1977) Renee Richards, Plaintiff, v. United States Tennis Association et al., Defendants. Supreme Court, Special Term, New York County, August 16, 1977).

Η Dutee Chand, είναι Ινδή σπρίντερ που κινήθηκε κατά της Ομοσπονδίας Κλασσικού Αθλητισμού της χώρας της (AFI) και την World Athletics, μετά την απόφαση της πρώτης να την αποκλείσει από τους Αγώνες Κοινοπολιτείας, λόγω υπερανδρογοναιμίας και χωρίς να υπάρχουν αποδείξεις ή ενδείξεις πως είχε πάρει απαγορευμένη ουσία. Η AFI είχε εξηγήσει πως έπραξε με βάση τους κανονισμούς της ΔΟΕ για τη «γυναικεία υπερανδρογοναιμία», που σχεδιάστηκε ώστε να αντιμετωπίσει τα πλεονεκτήματα των γυναικών αθλητριών με υψηλά επίπεδα ανδρογόνων. Το CAS αποφάσισε να προχωρήσει στην αναστολή των κανονισμών που αφορούσαν την υπερανδρογοναιμία στις γυναίκες αθλήτριες του στίβου. Κάλεσε την World Athletics να παρουσιάσει πειστικές αποδείξεις, διαφορετικά θα προχωρούσε στην ανάκληση των κανονισμών. Αυτές δεν παρουσιάστηκαν και η Chand επανάκτησε το δικαίωμα συμμετοχής σε αγώνες (Dutee Chand v. Athletics Federation of India (AFI) & The International Association of Athletics Federations, in the Court of Arbitration for Sport, decided in July 2015).

Σύμφωνα με την Court of Arbitration for Sports, Mokgadi Caster Semenya v. International Association of Athletics Federations & Athletics South Africa v. International Association of Athletics Federations (2018) CAS 2018/O/5794 & CAS 2018/O/5798, Lausanne, αν οι αθλητές DSD θέλουν να συμμετάσχουν σε αγώνες στίβου υπό την αιγίδα της World Athletics, πρέπει να ρυθμίσουν τις τιμές τεστοστερόνης τους. Στην περίληψη της απόφασης αναφέρεται ότι: «...οι κανονισμοί DSD είναι μεροληπτικοί, αλλά και ότι, τέτοια διάκριση είναι απαραίτητη,

λογική και αναλογική μέθοδος να επιτευχθεί ο στόχος της IAAF, για τη διατήρηση της ακεραιότητας του στίβου γυναικών σε περιορισμένα αγωνίσματα». Το δικαστήριο δέχτηκε ότι μπορεί να υπάρξουν ζητήματα σε τρεις τομείς: α) στην εφαρμογή των κανονισμών από τους αθλητές, β) στην απουσία αδιάσειστων στοιχείων που να υποστηρίζουν την εφαρμογή των κανονισμών σε συγκεκριμένα αγωνίσματα, καθώς και γ) στις εν δυνάμει αρνητικές και επιβλαβείς παρενέργειες της ορμονοθεραπείας για τους αθλητές DSD. Οι τρεις δικαστές του πάνελ έκριναν ότι ο κανονισμός προωθεί τις διακρίσεις στον αθλητισμό, ενώ οι δύο από τους τρεις έκριναν ότι αυτό συμβαίνει σωστά.

Μέθοδος

Στην παρούσα έρευνα, η προσπάθεια του ερευνητή εντοπίστηκε στην ανεύρεση και την περιγραφή των ήδη υπάρχοντων δεδομένων, στην ερμηνεία τους και στην προσθήκη νέων πληροφοριών, χρήσιμων για την κατάδειξη της σημασίας του θέματος του τρίτου φύλου στον αθλητισμό. Πραγματοποιήθηκε συστηματική, ελεγχόμενη και κριτική διερεύνηση φαινομένων με βάση τη θεωρία, μία επιλεγμένη αναζήτηση πληροφοριών και κριτική εξέταση των πληροφοριών αυτών. Η παρούσα έρευνα αποτελεί μία δευτερογενή ποιοτική έρευνα που βασίζεται στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, στον εντοπισμό, τη μελέτη, την ανάλυση, την κριτική και την παρουσίαση θέσεων και δεδομένων από δημοσιευμένα επιστημονικά άρθρα, αθλητικά γεγονότα και δικαστικές αποφάσεις. Οι παραπάνω πηγές ανακτήθηκαν από βάσεις δεδομένων, όπως το Google Scholar και το Scopus, ενώ οι δικαστικές αποφάσεις, τα παραρτήματα και οι σχετικές νομοθετικές διατάξεις από τις ιστοσελίδες των αντίστοιχων δικαστηρίων. Συνολικά μελετήθηκαν περίπου 50 βιβλιογραφικές πηγές (άρθρα, βιβλία, διατριβές) και 12 δικαστικές αποφάσεις και νομοθετικές διατάξεις, ενώ ανακτήθηκαν δεδομένα από 15 ιστοσελίδες.

Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας επιλέχθηκαν να μελετηθούν περιπτώσεις αθλητών DSD, οι οποίοι είχαν ως κοινά χαρακτηριστικά τις διαφορές στη σεξουαλική ανάπτυξη με αυξημένη τεστοστερόνη, γεγονός που επηρέασε την επαγγελματική, την αθλητική και την κοινωνική τους ζωή. Απορρίφθηκαν οι περιπτώσεις ανδρών αθλητών με πολύ χαμηλές ή πολύ υψηλές ορμονικές τιμές, αφού οι περιοριστικοί κανονισμοί της World Athletics, καταχρηστικά, δεν αφορούν αυτού του είδους τις ορμονικές διαφορές. Λόγω της αδυναμίας διεξαγωγής πειραματικής μελέτης για την επιρροή της τεστοστερόνης στις επιδόσεις των αθλητών DSD, περιοριστικά εξετάστηκαν μόνο τα βιβλιογραφικά στοιχεία, ενώ η καταγραφή των περιπτώσεων των αθλητών DSD, από το 1926 μέχρι σήμερα και οι έρευνες που ήδη έχουν διεξαχθεί, κρίθηκαν ως επαρκή για την κατανόηση του κοινωνικού υπόβαθρου του φαινομένου. Επιπλέον, εξετάστηκαν δικαστικές αποφάσεις με συνάφεια στο θέμα του τρίτου φύλου και επιλέχθηκαν ενδεικτικά οι τρεις κρισιμότερες (Chad, Semenya, Richards), οι συνταγματικά καινοτόμες εντός ευρωπαϊκού πεδίου (Jason-Antigone Dane & Συνταγματικό Δικαστήριο Καρλσρούης), με κριτήριο τη σημασία τους στα ανθρώπινα δικαιώματα και στον αθλητισμό. Τα πρώιμα βήματα ενός ερευνητικού σχεδίου αφορούν δραστηριότητες με ισχυρό εννοιολογικό και διανοητικό στοιχείο, όπως είναι η σκέψη, η μελέτη, η εκ νέου σκέψη, η περισυλλογή και η ανασκόπηση ιδεών στο αντικείμενο ενδιαφέροντος (Ματσούκα, 2020). Η πολυπλοκότητα του ερευνητικού πεδίου, αλλά και η δυναμική του θέματος, οδήγησαν να τεθούν περιγραφικά ερωτήματα, για να καταγραφεί η υφιστάμενη κατάσταση και ερωτήματα

συσχετισμού, για να ερευνηθεί η σχέση των αθλητών DSD με μεταβλητές όπως η κοινωνία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το γυναικείο φύλο στον αθλητισμό. Τα ερωτήματα της πρώτης κατηγορίας (περιγραφικά) απαντήθηκαν με την βιβλιογραφική ανασκόπηση και την περιγραφή περιπτώσεων αθλητών DSD, ενώ της δεύτερης (συσχετισμού) με την ιστορική ανασκόπηση του τρίτου φύλου και την ανασκόπηση δικαστικών αποφάσεων και νομοθεσιών σχετικών με το θέμα.

Τηρήθηκαν οι πέντε διακριτές φάσεις της ερευνητικής διαδικασίας, (Flick, 2015), που είναι: α) η εννοιολογική, η οποία ολοκληρώθηκε με τον καθορισμό και τη μελέτη των εννοιών που αφορούν το θέμα β) η σχεδιαστική, με την καταγραφή της μεθοδολογίας και την κατάρτιση του ερευνητικού σχεδίου, γ) η εμπειρική, με τις ιστορικές ανασκοπήσεις του γυναικείου και του τρίτου φύλου αλλά και τη συλλογή των νομοθετημάτων και των δικαστικών αποφάσεων, δ) η αναλυτική με την κριτική, το σχολιασμό και την ανάλυση των δεδομένων και της βιβλιογραφίας και ε) η φάση της διασποράς, με τη δημοσίευση μέρους της έρευνας στα πρακτικά του 20ου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Διοίκησης Αθλητισμού και Αναψυχής και με την παρουσίαση της.

Αποτελέσματα

Το τρίτο φύλο μπήκε στο επίκεντρο της προσοχής λόγω της αμφιβολίας του δυτικού κόσμου για τη συμμετοχή και τις επιδόσεις των αθλητριών της Σοβιετικής Ένωσης στους Ολυμπιακούς Αγώνες, τη δεκαετία του '60. Το τεστ εξακρίβωσης του φύλου υιοθετήθηκε στους Αγώνες του Μεξικό, το 1968, και η διαδικασία διεξαγωγής του άλλαξε το 1999 (Elsas, 2000), αλλά αθλητές DSD είχαν εμφανιστεί αρκετά χρόνια πριν. Η Βρετανίδα Mary Louise Weston, αργότερα Mark Weston, η πρώτη καταγεγραμμένη DSD αθλήτρια, στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Στίβου της Σουηδίας, το 1926. Η Πολωνή σπρίντερ Stanisława Walasiewicz ή Stella Walsh, στο Λος Άντζελες, το 1932. Η Τσεχοσλοβάκα Zdenka Kubkova στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Γυναικών, στο Λονδίνο, το 1934. Στους Αγώνες του Βερολίνου, το 1936, η Γερμανίδα Dora Ratjen, αργότερα Hermann Ratjen και η Ολλανδή σπρίντερ Foekje Dillema, το 1950. Η πρώτη αθλήτρια που υποβλήθηκε σε τεστ εξακρίβωσης φύλου ήταν η Πολωνή Ewa Klóbukowska, το 1968. Ακολούθησε η Αυστριακή Erika Schinegger, στους Χειμερινούς Αγώνες, στην Γκρενόμπλ της Γαλλίας, το 1968 (Bianchi, 2017). Υπάρχουν επίσης οι περιπτώσεις: α) της Βραζιλιάνας Eda da Silva (τζούντο) στους Αγώνες της Ατλάντα, το 1996, β) της Ινδής αθλήτριας στίβου Prima Pramanik, γ) της Ινδής σπρίντερ Dutee Chand, δ) της Καναδής Rachel McKinnon, της πρώτης τρανς γυναίκας που κατέκτησε παγκόσμιο τίτλο. Στους Αγώνες του Λονδίνου το 2012, διακρίθηκαν δύο αθλήτριες στα 800 μ., που είχαν αυξημένη τεστοστερόνη: α) η Francine Niyonsaba από το Μπουρουντί και β) η Margaret Wambui από την Κένυα που υπέστησαν διαδικασία εξέτασης διερεύνησης του γενετικού φύλου (www.olympicchannel.org). Η Annet Negesa από την Ουγκάντα, η οποία σε ηλικία 20 χρόνων προχώρησε σε χειρουργική επέμβαση αφαίρεσης των ανδρικών γεννητικών οργάνων που αναπτύσσονταν εσωτερικά, έπειτα από συμβουλή του σημερινού διευθυντή του τμήματος υγείας και επιστημών της World Athletics, Dr. Stephane Bermon και δεν επέστρεψε ποτέ στον επαγγελματικό αθλητισμό. Η World Athletics δημιουργεί κανόνες που διατηρούν ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τη συντριπτική πλειοψηφία των γυναικών με γυναικεία γεννητικά όργανα και ορμονολογικά χαρακτηριστικά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα ανθρώπινα

δικαιώματα των DSD ατόμων, που αντιπροσωπεύουν περίπου μία στις 2.000 γεννήσεις. Μελέτη της Ινδής ερευνήτριας και ακτιβίστριας Dr. Payoshni Mitra (2014), έδειξε ότι οι γυναίκες αθλήτριες με επίπεδα αρσενικής τεστοστερόνης υπερεκπροσωπούνται στους αγώνες μεσαίων αποστάσεων των γυναικών.

Το τεστ εξακρίβωσης φύλου αποτέλεσε μία προσπάθεια προστασίας της επιλεξιμότητας των γυναικών στον αθλητισμό και κάλυψης της ανάγκης διαχωρισμού και διαστρωμάτωσης των δύο φύλων (Wackwitz, 2003). Πέρασε από πολλά στάδια μέχρι να καταλήξει στη σημερινή του μορφή που αποτελείται από κλινική εξέταση, χρωμοσωμική ανάλυση (karyotype test), εξέταση τεστοστερόνης και ιατρική εξέταση. Το 1966, στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Στίβου της Βουδαπέστης, 243 αθλήτριες έπρεπε να παρελάσουν γυμνές μπροστά από μια ομάδα γιατρών, γεγονός που θεωρήθηκε ταπεινωτικό και εξευτελιστικό. Στους Αγώνες του Μεξικό, το 1968, το τεστ εξακρίβωσης φύλου έγινε με την εξέταση κυττάρων από δείγμα σάλιου, τρόπος που κρίθηκε αναξιόπιστος, καθώς αρκετές αθλήτριες αποκλείστηκαν κατά λάθος (Olsen-Acre, 2006). Το 1990, η World Athletics πρότεινε την κατάργηση των εξετάσεων εξακρίβωσης φύλου και το 2000, πριν από τους Αγώνες του Σίδνεϋ, η ΔΟΕ αποφάσισε να καταργηθούν οι υποχρεωτικές εξετάσεις. Το τεστ εξακρίβωσης φύλου μετρούσε συγκεκριμένα δεδομένα, τα οποία δεν μπορούσαν να οριοθετήσουν με ακρίβεια το φύλο. Έως το 2000, οι 29 από τις 34 διεθνείς αθλητικές ομοσπονδίες είχαν σταματήσει τα τεστ προσδιορισμού φύλου, ενώ η Fédération Internationale de Volleyball είναι μεταξύ των πέντε που εξακολουθούν να διεξάγουν έκτακτο τεστ «εφόσον υπάρχουν ακραίες υποψίες» (Reeser, 2005). Το τεστ εξακρίβωσης φύλου μελετά: α) τα κλινικά ευρήματα, δηλαδή τα γεννητικά όργανα που έχει αναπτύξει το άτομο, β) τα χρωμοσώματα, γ) την τεστοστερόνη, η οποία είναι η κύρια αρσενική φυλετική ορμόνη. Μια φυσιολογική τιμή για τους άνδρες ηλικίας 19+ είναι 240 με 950 νανογραμμάρια ανά δεκατόλιτρο και για τις γυναίκες είναι 8 με 60. Το 99% των γυναικών παράγει 0,12 με 1,79 νανογραμμομόρια ανά λίτρο στον οργανισμό τους, ενώ άτομα με διαφορές στη σεξουαλική ανάπτυξη βρίσκονται πιο κοντά στους άντρες, που παράγουν από 7,7 μέχρι 29,4 νανογραμμομόρια ανά λίτρο (Fox, 2015). Συμπερασματικά, φαίνεται ότι το τεστ εξακρίβωσης φύλου κατηγοριοποιεί τους αθλητές με βάση δεδομένα όπως η τεστοστερόνη, τα χρωμοσώματα ή τα γεννητικά όργανα, δημιουργώντας ουσιαστικές αμφιβολίες σχετικά με το εάν αυτά είναι επαρκή κριτήρια για να κατηγοριοποιήσουν φυλετικά ένα άτομο και βέβαια, εάν οι κατηγορίες άνδρας-γυναίκα είναι σωστές ή είναι οι μοναδικές (Tucker, 2009).

Το ερώτημα που ταλανίζει επιστήμονες του αθλητισμού ανά την υφήλιο, είναι το εάν τελικά η τεστοστερόνη δίνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στους αθλητές DSD. Μετά από μια δεκαετία έρευνας, η World Athletics κατέληξε στο συμπέρασμα ότι σχεδόν επτά στις 1.000 ελίτ αθλήτριες ανήκουν στην κατηγορία DSD, με επίπεδα τεστοστερόνης παρόμοια με αυτά των ανδρικών (Ανακτήθηκε από <https://www.worldathletics.org/news/press-releases/questions-answers-iaaf-female-eligibility-reg>). Προσπαθώντας να δώσει επαρκείς απαντήσεις, η επιστήμη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τεστοστερόνη είναι ο βασικός παράγοντας που προκαλεί διαφορά ποσοστού 10-12% στην ταχύτητα και στην ισχύ των ανδρών αθλητών έναντι των γυναικών αθλητριών. Το 2017, η World Athletics δημοσίευσε έρευνα και ισχυρίστηκε ότι οι ελίτ γυναίκες δρομείς με υψηλά επίπεδα τεστοστερόνης είχαν 3% καλύτερη απόδοση από εκείνες με χαμηλότερα επίπεδα (Bermon, 2017). Η μελέτη επικρίθηκε πολύ έντονα ως ανακριβής από τους Pielke, Tucker και Boye (2019), οι οποίοι υποστήριξαν ότι το 17-32% των

δεδομένων ήταν εσφαλμένο, κυρίως επειδή η προτεινόμενη πολιτική της World Athletics ισχύει μόνο για αγωνίσματα 400 μέτρων έως ένα μίλι, ενώ η τεστοστερόνη έχει μεγαλύτερη επίδραση σε αθλήματα ισχύος και συγκεκριμένα στη σφαίρα, στο άλμα επί κοντώ, και στους δρόμους μεσαίων αποστάσεων. Οι γυναίκες αθλήτριες χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες με βάση το επίπεδο τεστοστερόνης και συγκρίθηκαν οι επιδόσεις των υψηλότερων και χαμηλότερων δειγμάτων. Οι μεγαλύτερες διαφορές βρέθηκαν στη σφαίρα (4,53%) και στο άλμα επί κοντώ (2,94%). Μικρότερες διαφορές εμφανίστηκαν στα τρία δρομικά αθλήματα μεσαίων αποστάσεων : 400 μ., 400 μ. εμπόδια και 800 μ. (2,73%, 2,78% και 1,78%, αντίστοιχα). Στον κανονισμό περιλήφθηκαν τα αγωνίσματα με τη μικρότερη διαφορά, ενώ προστέθηκαν τα 1500 μ., για τα οποία δεν υπήρχε καμία επίδραση, όπως και το μίλι, το οποίο δεν αναλύθηκε. Επιπλέον, η επιστημονική ομάδα της Semenya, υποστήριξε ότι οι αθλητές DSD με υψηλή τεστοστερόνη μπορεί να μην έχουν τα ίδια οφέλη απόδοσης από την ορμόνη, επειδή το σώμα τους δεν μετατρέπει την τεστοστερόνη σε μια πλήρως ενεργή μορφή. Οι νέοι κανονισμοί της World Athletics απαιτούν από οποιονδήποτε αθλητή DSD, που τα επίπεδα τεστοστερόνης του είναι πέντε nmol/L ή παραπάνω και είναι ευαίσθητος στα ανδρογόνα, να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια για να έχει δικαίωμα συμμετοχής σε διεθνείς διοργανώσεις:

- (α) να έχει αναγνωριστεί από τη νομοθεσία είτε ως γυναίκα, είτε ως intersex (ή ισοδύναμο),
- (β) το επίπεδο τεστοστερόνης στο αίμα του να είναι κάτω από πέντε nmol/L για συνεχή περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών (π.χ. με τη χρήση ορμονικών αντισυλληπτικών),
- (γ) να διατηρήσει το επίπεδο τεστοστερόνης στο αίμα του κάτω από πέντε nmol/L συνεχώς, για όσο διάστημα παραμένει επιλέξιμος για τις διεθνείς διοργανώσεις.

Ο πρόεδρος της World Athletics, Sebastian Coe (2018), είχε δηλώσει ότι: «...τα στοιχεία δείχνουν ότι η τεστοστερόνη, που παράγεται φυσικά ή εισάγεται τεχνητά στο σώμα, παρέχει σημαντικά πλεονεκτήματα απόδοσης στις γυναίκες αθλήτριες.» (<https://www.worldathletics.org/news/press-release/eligibility-regulations-for-female-classifica>). Η ερευνητική ομάδα της World Athletics επισήμανε ότι, ενώ τα περισσότερα θηλυκά άτομα έχουν επίπεδα τεστοστερόνης που κυμαίνονται από 0,12 έως 1,79 nmol/L, οι αθλητές DSD - που γεννιούνται συχνά με όρχεις και έχουν παρόμοιες αυξήσεις στο μέγεθος των μυών, τη δύναμη και τα επίπεδα της αιμοσφαιρίνης, όπως ένα αρσενικό μετά την εφηβεία - είναι συνήθως στο φυσιολογικό εύρος αρσενικών ενηλίκων, που είναι από 7,7 έως 29,4 nmol/L. Επομένως, σύμφωνα με τους κανονισμούς, οι αθλητές DSD πρέπει να μειώσουν την τεστοστερόνη τους σε επίπεδα κάτω των πέντε nmol/L. Η αντίθετη πλευρά ισχυρίστηκε ότι τα πλεονεκτήματά των αθλητών DSD δεν διαφέρουν από άλλες γενετικές διαταραχές που γίνονται δεκτές στον αθλητισμό (Σκεπτικό απόφασης Mokgadi Caster Semenya v. International Association of Athletics Federations & Athletics South Africa v. International Association of Athletics Federations). Πρόσφατη μελέτη των Huang και Basaria (2018), έδειξε ότι παρόλο που η χορήγηση εξωγενών ανδρογόνων έχει συσχετιστεί με εργογενείς επιδράσεις και καλύτερες επιδόσεις, παραμένει ασαφές εάν ο ενδογενής υπερανδρογονισμός, παρέχει οποιοδήποτε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Παρόμοια ευρήματα παρουσίασαν και οι Ferguson-Smith και Bavington (2014), δηλαδή ότι η γενετική διαταραχή παίζει σημαντικό ρόλο στις επιδόσεις και στον ανταγωνισμό, όμως η συγκεκριμένη δεν μπορεί να είναι κριτήριο επιλεξιμότητας στις αθλητικές διοργανώσεις, αφού δεν υπάρχουν πειστικά στοιχεία που να

υποστηρίζουν την άποψη ότι ο ενδογενής υπερανδρογονισμός σχετίζεται με το πλεονέκτημα απόδοσης στις γυναίκες. Σύμφωνα με το Ferguson (2014), η συχνότητα ατόμων DSD είναι σπάνια, (<1: 20.000), αλλά είναι σχετικά συνηθισμένο μεταξύ ελίτ αθλητών, (1:423). Αυτή η εκτίμηση έγινε με βάση, δεδομένα από τον έλεγχο των 3.387 γυναικών αθλητών που συμμετείχαν στους Αγώνες της Ατλάντα, το 1996, όπου 1 στα 423 δείγματα απέτυχε στο τεστ εξακρίβωσης φύλου. Από τα αποτελέσματα αυτά φαίνεται να προκύπτει ότι οι αθλητές DSD με χρωμοσώματα 46 XY έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των γυναικών με χρωμοσώματα 46 XX. Ωστόσο, δεν προέκυψε ότι οι αθλητές DSD έχουν οποιοδήποτε φυσικό χαρακτηριστικό σχετικό με την αθλητική απόδοση που δεν είναι εφικτό να αποκτήσουν οι γυναίκες αθλήτριες με χρωμόσωμα 46 XX. Την άποψη αυτή υποστήριξε η World Athletics, το 1992 και συνάδει με την πρόσφατη βιβλιογραφία. Άξια αναφοράς είναι επίσης η σχέση αυξημένης μυϊκής και οστικής δομής με την απόδοση και την επιλεξιμότητα των αθλητών DSD. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι αθλητές αποτυγχάνουν στο τεστ εξακρίβωσης φύλου, όμως η τεστοστερόνη στον οργανισμό τους είναι μη λειτουργική και συνεπώς οι επιδόσεις τους δεν μπορούν να συσχετιστούν με τον υπερανδρογονισμό (Handelsman, 2018).

Συζήτηση

Οι αθλητικοί οργανισμοί έχουν αντιμετωπίσει και άλλες φορές προβλήματα επιλεξιμότητας και ταξινόμησης, όπως η εθνικότητα. Ορισμένα κράτη έχουν εκδώσει διαβατήρια σε ελίτ αθλητές που έχουν ελάχιστους δεσμούς με τη χώρα. Αυτή η πρακτική ανάγκασε τους αθλητικούς οργανισμούς να θεσπίσουν αυστηρούς κανόνες και κατευθυντήριες γραμμές για την ιθαγένεια, αποφεύγοντας παράλληλα την κατηγοριοποίηση. Η βασική διαφορά μεταξύ εθνικότητας και φύλου είναι ότι οι αθλητικοί οργανισμοί φαίνεται να πιστεύουν, παρά τα επιστημονικά στοιχεία, σε μια δυαδική διαφοροποίηση μεταξύ ανδρών και γυναικών (Pielke, 2016). Οι διαταραχές στη σεξουαλική ανάπτυξη δεν είναι η μόνη βιολογική διαταραχή που συναντάται στον αθλητισμό, αν και είναι η μόνη για την οποία θεσπίστηκαν απαγορευτικοί κανονισμοί. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα αθλητών με βιολογικές διαταραχές, οι οποίες δίνουν πλεονέκτημα και η αθλητική τάξη όχι μόνο προστατεύσει, αλλά και αποθέωσε το εξωπραγματικό φυσικό ταλέντο. Η δυσμορφία του Αμερικανού Ολυμπιονίκη Michael Phelps, ο οποίος έχει ψηλό κορμό και κοντά πόδια και άνοιγμα χεριών ίσο με τρεις φορές το ύψος του (Cooper, 2010). Επιπλέον, έρευνα της επιστημονικής ομάδας της Semenya, που παρουσιάστηκε κατά την εκδίκαση της έφεσής της ενώπιον του CAS, έδειξε πως σε 10/22 αθλήματα ανδρικών κατηγοριών, αγωνίζονται άνδρες αθλητές με επίπεδα τεστοστερόνης που προσομοιάζουν με αυτά των γυναικών. Αντίστοιχες περιπτώσεις βιολογικών διαταραχών υπάρχουν στο NBA με τους λεγόμενους «βιτρούβιους αθλητές», όπως η περίπτωση του Αμερικανού Nate Robinson, ο οποίος έχει ύψος 1,74 μ., αλλά άνοιγμα χεριών 1,76μ. Άλλο ένα παράδειγμα αθλητή με ξεχωριστή βιολογική διαταραχή είναι αυτό του Φινλανδού σκιέρ Eero Antero Mantyranta, ο οποίος κατέκτησε συνολικά 12 μετάλλια σε Ολυμπιακούς Αγώνες και Παγκόσμια Πρωταθλήματα και έπασχε από κληρονομική πολυκυτταραιμία, η οποία «απενεργοποιεί» τον διακόπτη κυττάρων ερυθρών αιμοσφαιρίων μυελού των οστών, προκαλώντας υψηλότερα επίπεδα αιμοσφαιρίνης και αύξηση των επιπέδων οξυγόνου, συνεπώς μεγαλύτερη αντοχή. Η εξωγενής πολυκυτταραιμία απαγορεύεται από τη WADA, ενώ η ενδογενής δε χρειάζεται ορμονική ρύθμιση (Epstein, 2014). Αντίθετη τακτική χρησιμοποιείται

με την τεστοστερόνη στους αθλητές DSD, οι οποίοι είτε πρέπει να τη μειώσουν ορμονικά, είτε να σταματήσουν τον πρωταθλητισμό (Karkazis, 2018). Το επόμενο ερώτημα που τίθεται είναι ποιοι αθλητές πληρούν τα κριτήρια των κανονισμών της World Athletics. Η World Athletics θεσμοθέτησε το δικαίωμά της να ελέγχει όποια αθλήτρια θεωρεί «ύποπτη» ανδρικών χαρακτηριστικών (εμφάνιση, έκφραση φύλου, σεξουαλική προτίμηση), καλλιεργώντας το αίσθημα παραβίασης των δικαιωμάτων και του φόβου (Karkazis, 2018). Πρόκειται περισσότερο για ένα πολιτικοκοινωνικό θέμα παρά βιολογικό, με αναγκαία τη στροφή του καθορισμού φύλου στη διάκριση των συνθηκών, φυσικών ή άλλων, οι οποίες προσδίδουν ή συνιστούν αθέμιτα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα (Schultz, 2011). Οι αθλητές DSD δεν αποκλείονται εντελώς, όμως οι επιλογές που τους δίνονται τους ωθούν σε αδύνατες αποφάσεις (Karkazis, 2018). Αναγκάζοντας τους αθλητές DSD να αγωνιστούν σε άλλες κατηγορίες παραβιάζεται η νομική και η κοινωνική τους ταυτότητα και επαναπροσδιορίζεται το φύλο εκείνων που αγωνίζονται σε γυναικείες κατηγορίες (Crincoli, 2010). Οι υπεύθυνοι για την στρατηγική της World Athletics, θεωρούν πως μία νέα «ανοιχτή και προστατευμένη» κατηγορία intersex, όπου οι αθλητές θα αγωνίζονται με βάση τα επίπεδα των ορμονών τους και όχι το φύλο, θα μπορέσει να υπάρξει σε βάθος δεκαετίας και υπό τον προϋπόθεση δημιουργίας υπόβαθρου στην κοινή γνώμη. Η επιτυχία στον αθλητισμό βασιζόταν πάντα στην ατομικότητα και τη διαφορετικότητα του κάθε αθλητή, ενώ οι κανονισμοί αναπτύσσουν ένα παρεμβατικό κλινικό πλαίσιο.

Προτάσεις

Η βιβλιογραφία και η ερευνητική κοινότητα είναι διχασμένη. Η εξωγενής τεστοστερόνη και η αύξηση των τιμών της με χημικές παρεμβάσεις είναι απαγορευμένη από τη WADA, ωστόσο η τεστοστερόνη που παράγεται ενδογενώς είναι επιστημονικά, αλλά και εμπειρικά ασαφές αν επηρεάζει τις επιδόσεις των γυναικών αθλητριών. Η βιβλιογραφία επιβεβαιώνει ότι επηρεάζει θετικά την οστική δομή και την μάζα των μυών, αλλά δεν αποδεικνύεται πέραν κάθε αμφιβολίας ότι βελτιώνει τις επιδόσεις. Η ερμηνεία των ισχυουσών νομοθεσιών, αλλά και των δικαστικών αποφάσεων μπορεί να είναι διττή. Ως διαιτητικό όργανο το CAS απέφυγε να εμπλακεί ενεργά και να δημιουργήσει προηγούμενο, εκδίδοντας δύο αντίθετες μεταξύ τους αποφάσεις (Chad & Semenya), ωστόσο η πορεία των συνταγματικών κατακτήσεων και οι προοδευτικές αποφάσεις των συνταγματικών δικαστηρίων θα θέσουν νέα βάση, επιβεβαιώνοντας έμμεσα και μακροπρόθεσμα την καταχρηστικότητα των κανονισμών της World Athletics. Κάθε χρόνο, σε παγκόσμιο επίπεδο υπάρχουν περίπου 65.000 γεννήσεις παιδιών με διαταραχές στη σεξουαλική ανάπτυξη (Larsson, 2011) και ήδη οι διεθνείς κανονισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα εναρμονίζονται για να προστατεύσουν την αυτό-έκφραση, την αυτοδιάθεση και τον αυτοπροσδιορισμό του τρίτου φύλου. Συνεπώς, η ανεύρεση ελεύθερου τρόπου συμμετοχής στον ελίτ αθλητισμό για τους αθλητές DSD διαφαίνεται ως μονόδρομος. Το Συνέδριο για τους αθλητές DSD που πραγματοποιήθηκε στο Μαϊάμι της Φλόριντα, τον Ιανουάριο 2010 (New, 2011), έδειξε το δρόμο για την ένταξη των αθλητών με τις προτάσεις του. Η διαχείριση και η παραδοσιακή προσέγγιση βασίζει την οριοθέτηση του φύλου γύρω από το αναπαραγωγικό σύστημα και την αισθητική εμφάνιση των εξωτερικών γεννητικών οργάνων. Αφού ο αθλητισμός αγωνίστηκε και αγωνίζεται με το ζήτημα των διακρίσεων σε όλα τα επίπεδα, η διαχείριση των αθλητών DSD θα πρέπει να προσεγγίζεται με

μεγαλύτερη ευελιξία. Υπάρχει σημαντική ολίσθηση και σαφής σύγχυση μεταξύ της ρητορικής κατά του ντόπινγκ και των συζητήσεων σχετικά με τις σεξουαλικές διαταραχές. Στις περισσότερες πηγές στα δημοφιλή μέσα ενημέρωσης και στον ιστορικό, ιατρικό και επιστημονικό τύπο, υπάρχουν περιορισμένες αναφορές για τη θεμελιώδη έννοια του δυαδικού τύπου αθλητών. Η ταξινόμηση του φύλου είναι πολύ πιο περίπλοκη από το αρσενικό ή το θηλυκό. Η συζήτηση για τον σεβασμό και την ένταξη στον αθλητισμό σε άτομα DSD πρέπει να συνεχιστεί σε παγκόσμια κλίμακα και σε βιολογικό, ψυχολογικό, κοινωνιολογικό, ανθρωπολογικό, νομικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Στην αυγή μιας επαναστατικής εποχής για τον αθλητισμό, όπου αθλητές που γεννήθηκαν χωρίς μέλη μπορούν να αθληθούν και άτομα που έχουν γεννηθεί βιολογικά ως άνδρες, ψυχολογικά, κοινωνικά και ορμονικά ζουν και αγωνίζονται ως γυναίκες. Τα τεχνολογικά άλματα είναι τεράστια και η ιστορική πορεία του αθλητισμού έχει δείξει ότι ο αθλητής θα πρέπει να αντιμετωπίζεται υπό ένα ανθρωποκεντρικό πρίσμα, μακριά από χαρακτηριστικά όπως η εθνικότητα, η φυλή, το φύλο, η θρησκεία, η τάξη, κλπ. (Olympic Charter, 2020). Η παγκόσμια αθλητική τάξη θα πρέπει να κατανοήσει τη διαφορετικότητα και να καταπολεμήσει κάθε είδους διάκριση. Δεν πρέπει να υπάρχει καμία ευκαιρία ή δικαιολογία για τον χειρισμό της ατομικότητας του επόμενου αθλητή. Η παγκόσμια αθλητική τάξη οφείλει να εξετάσει το τρίτο φύλο στον αθλητισμό πρωτίστως υπό το πρίσμα των συνταγματικών δικαιωμάτων και παράλληλα του δίκαιου του ανταγωνισμού και βέβαια να αναζητήσει εναλλακτικές λύσεις σκεπτόμενη τις αρχές της αναλογικότητας, της ίσης μεταχείρισης και των μη αντικρουόμενων συμφερόντων (Fastiff, 1991). Επιβεβαιώνεται η ανάγκη διαχωρισμού και διαστρωμάτωσης των φύλων στον αθλητισμό και καθίσταται πραγματικά ορατή η αναδιάρθρωση των κατηγοριών (Wackwitz, 2003). Για την κατηγοριοποίηση των αθλητών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μετρήσιμοι παράγοντες, όπως το ύψος, το βάρος, η μυϊκή μάζα και όχι υποκειμενικοί παράγοντες, όπως το φύλο (Larsson, 2011). Η αναδιάρθρωση των κατηγοριών στον αθλητισμό δημιουργεί ένα σημαντικό προηγούμενο με μακροπρόθεσμες συνέπειες για όλους τους αθλητές με βιολογικές διαφοροποιήσεις. Ωστόσο, παραμένει το ερώτημα: εάν γίνει αποδεκτό ότι πρέπει να υπάρχουν ξεχωριστές κατηγορίες για άνδρες και γυναίκες στον παγκόσμιο αθλητισμό, μπορεί να γίνει με τρόπο που να ικανοποιεί τους θεσμούς, τους αθλητές και τους αθλητικούς οργανισμούς; Σύμφωνα με την Bianchi (2017), εάν υπάρχει επιθυμία να διατηρηθούν οι ατομικές δεξιότητες ως κατευθυντήρια αρχή του αθλητισμού και υποτεθεί ότι υπάρχουν σχετικά γενετικά πλεονεκτήματα, θα πρέπει να εισαχθεί ένα σύστημα μειονεκτημάτων, παρόμοιο με το συντελεστή δυσκολίας σε αθλήματα όπως οι καταδύσεις και η γυμναστική. Συνδυαστικά, προκύπτει το συμπέρασμα δημιουργίας νέων θεωριών και αγωνιστικών πλαισίων μέσα από τα υπάρχοντα δεδομένα προκειμένου να λυθεί το «πρόβλημα των φύλων», να καλλιεργηθεί ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και να αφομοιωθούν οι ξεχωριστές εμπειρίες των σωμάτων των ατόμων τρίτου φύλου από την αθλητική κοινότητα, όπως αφομειώνονται από τους κοινωνικούς και τους οικονομικούς κύκλους (Cavanagh et al., 2006).

Βιβλιογραφία

Αλμπανίδης, Ε. (2004). *Ιστορία της άθλησης στον αρχαίο ελληνικό κόσμο*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάλτο.

- Bermon, S. (2017). Androgens and athletic performance of elite female athletes. *Current Opinion in Endocrinology, Diabetes and Obesity*, 24(3), 246-251.
- Bianchi, A. (2017). Transgender women in sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 44(2), 229-242.
- Boxill, J. (2003). *Sports ethics: An anthology*. New Jersey: Blackwell Publishing.
- Butler, J. (2011). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. London: Routledge.
- Γρυπάρη, Χ. Χ. (2016). Αθλητισμός, Γυναίκα & Ισότητα. Ανακτήθηκε στις 29.5.2020 από <http://amitos.library.uop.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/2742/Grypari%20full%20text%20MDE.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Camporesi, S., & Maugeri, P. (2010). Caster Semenya: Sport, categories, and the creative role of ethics. *Journal of Medical Ethics*, 36(6), 378-379.
- Cavanagh, S. L., & Sykes, H. (2006). Transsexual bodies at the Olympics: The International Olympic Committee's policy on transsexual athletes at the 2004 Athens Summer Games. *Body & Society*, 12(3), 75-102.
- Chase, L. F. (1992). *A policy analysis of gender inequality within the Olympic Movement*. 1st International Symposium of Olympic Research – Proceedings, London, Ontario: The University of Western Ontario.
- Clarke, G. (2019). *Soccerwomen: The icons, rebels, stars, and trailblazers who transformed the beautiful game*. Hachette UK: Bold Type Books.
- Cooky, C., & Dworkin, S. L. (2013). Policing the boundaries of sex: A critical examination of gender verification and the Caster Semenya controversy. *Journal of Sex Research*, 50(2), 103-111.
- Cooky, C., Dycus, R., & Dworkin, S. L. (2012). "What Makes a Woman a Woman?" Versus "Our First Lady of Sport": A comparative analysis of the United States and the South African media coverage of Caster Semenya. *Journal of Sport & Social Issues*, 37(1), 31-56.
- Cooper, E. J. (2010). Gender testing in athletic competitions-human rights violations: Why Michael Phelps is praised and Caster Semenya is chastised. *The Journal of Gender Race & Justice*, 14, 233-264.
- Crincoli, S. M. (2010). You can only race if you can't win: The curious cases of Oscar Pistorius & Caster Semenya. *Texas Review of Entertainment & Sports Law*, 12, 133-187.
- de Coubertin, P. (1935). *Les assises philosophiques de l'olympisme moderne: Message radiodiffusé de Berlin, le 4 Août 1935*. Le Sport Suisse.
- Elsas, L. J., Ljungqvist, A., Ferguson-Smith, M. A., Simpson, J. L., Genel, M., Carlson, A. S., & Ehrhardt, A. A. (2000). Gender verification of female athletes. *Genetics in Medicine*, 2(4), 249-254.
- Epstein, D. J. (2014). *The sports gene: Inside the science of extraordinary athletic performance*. New York: Penguin.
- Fastiff, P. B. (1991). Gender verification testing: Balancing the rights of female athletes with a scandal-free Olympic Games. *Hastings Constitutional Law Quarterly*, 19, 937-961.
- Ferguson-Smith, M. A., & Bavington, L. D. (2014). Natural selection for genetic variants in sport: The role of Y chromosome genes in elite female athletes with 46, XY DSD. *Sports Medicine*, 44(12), 1629-1634.
- Fox, M. J. (2015). *Gender as an 'Interplay of Rules': Detecting epistemic interplay of medical and legal discourse with sex and gender classification in four editions of the Dewey Decimal Classification*. Doctoral dissertation, University of Wisconsin-Milwaukee.
- Handelsman, D. J., Hirschberg, A. L., & Bermon, S. (2018). Circulating testosterone as the hormonal basis of sex differences in athletic performance. *Endocrine reviews*, 39(5), 803-829.

- Harry, J. (1995). Sports ideology, attitudes toward women, and anti-homosexual attitudes. *Sex Roles*, 32(1-2), 109-116.
- Heggie, V. (2010). Testing sex and gender in sports: Reinventing, reimagining and reconstructing histories. *Endeavour*, 34(4), 157-163.
- Huang, G., & Basaria, S. (2018). Do anabolic-androgenic steroids have performance-enhancing effects in female athletes? *Molecular & Cellular Endocrinology*, 464, 56-64.
- International Olympic Committee. (2015). IOC consensus meeting on sex reassignment and hyperandrogenism. *International Olympic Committee*. Lausanne, Switzerland
- Jennings, A. (1996). *The new lords of the rings: Olympic corruption and how to buy gold medals*. Pocket Books. New York, USA
- Jones, B. A., Arcelus, J., Bouman, W. P., & Haycraft, E. (2017). Sport and transgender people: A systematic review of the literature relating to sport participation and competitive sport policies. *Sports Medicine*, 47(4), 701-716.
- Karkazis, K., & Carpenter, M. (2018). Impossible “choices”: The inherent harms of regulating women’s testosterone in sport. *Journal of Bioethical Inquiry*, 15(4), 579-587.
- Klentrou, N., (2020, Ιούλιος), «Παγκοσμιοποίηση και σύγχρονη αθλητική διακυβέρνηση», παρουσιάστηκε στην 1^η i-Ημερίδα του Τ.Ο.Δ.Α., Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σπάρτη.
- Larsson, S. (2011). Intersexuality and gender verification tests: The need to assure human rights and privacy. *Pace International Law Review*, 23, 215-248.
- Long, J., & Spracklen, K. (Eds.). (2010). *Sport and challenges to racism*. London: Springer.
- Ματσούκα, Ο., (2020). Μεθοδολογία Έρευνας. Εκπαιδευτικές διαφάνειες, Σ.Ε.Φ.Α.Α., Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή.
- Μελαχροινού, Α. & Αστραπέλλος, Κ. (2020). Branding & Kathrine Switzer: Από το όνειρο στην πραγματοποίηση του γυναικείου μααραθωνίου. Πρακτικά 20^{ου} Συνεδρίου ΕλλΕΕΔΑΑ, Θεσσαλονίκη, 24-26 Ιανουαρίου.
- Mitra, P. (2014). The untold stories of female athletes with intersex variations in India. *The handbook of sport, gender and sexuality*. London, Routledge Handbooks, 384-394.
- Μούγιου, Β. Κ. (1996). *Βιοχημεία της άσκησης*. (2^η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Ιατρικές Εκδόσεις Πασχαλίδης
- Murro, B. (2010). Caster Semenya: Gods and monsters. *Safundi: The Journal of South African & American Studies*, 11(4), 383-396.
- New, M. I., & Simpson, J. L. (Eds.). (2011). *Hormonal and Genetic Basis of Sexual Differentiation Disorders and Hot Topics in Endocrinology: Proceedings of the 2nd World Conference* (Vol. 707). Springer Science & Business Media.
- Nyong'o, T. (2010). The unforgivable transgression of being Caster Semenya. *Women & Performance: A Journal of Feminist Theory*, 20(1), 95-100.
- Ξενοφών (Λακεδαιμονίων Πολιτεία, 1.3 –4).
- Olsen-Acre, H. K. (2006). The use of drug testing to police sex and gender in the Olympic Games. *Michigan Journal of Gender & Law*, 13, 207-236.
- Pielke, R. (2016). *The edge: The war against cheating and corruption in the cutthroat world of elite sports*. California: Roaring Forties Press.
- Pielke, R., Tucker, R., & Boye, E. (2019). Scientific integrity and the IAAF testosterone regulations. *The International Sports Law Journal*, 19(1-2), 18-26
- Qinjie, T., Fangfang, H., Yuanzheng, Z., & Qinsheng, G. (2009). Gender verification in athletes with disorders of sex development. *Gynecological Endocrinology*, 25(2), 117-121.
- Reeser, J. C. (2005). Gender identity and sport: Is the playing field level?. *British Journal of Sports Medicine*, 39(10), 695-699.
- Ritchie, R., Reynard, J., & Lewis, T. (2008). Intersex and the Olympic Games. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 101(8), 395-399.
- Sailes, G. A. (2017). *African Americans in sports*. London: Routledge.

- Schultz, J. (2011). Caster Semenya and the “question of too”: Sex testing in elite women's sport and the issue of advantage. *Quest*, 63(2), 228-243.
- Tucker, R., & Collins, M. (2009). The science and management of sex verification in sport. *South African Journal of Sports Medicine*, 21(4), 147-150.
- Wackwitz, L. A. (2003). Verifying the myth: Olympic sex testing and the category “woman”. *Women's Studies International Forum*, 26(6), 553-560.
- Wonkam, A., Fieggen, K., & Ramesar, R. (2010). Beyond the Caster Semenya controversy: The case of the use of genetics for gender testing in sport. *Journal of Genetic Counseling*, 19(6), 545-548.
- Wu, K. J. (2016). Between the (gender) lines: the science of transgender identity. *Science in the News*. Harvard University, USA

Ιστοσελίδες - Πηγές

- www.e-nomothesia.gr
- www.gazzetta.gr
- www.hoc.gr
- www.mynewsdesk.com
- www.nytimes.com
- www.odysseus.culture.gr
- www.olympic.org
- www.olympicchannel.com
- www.tas-cas.org
- www.thegentlewoman.co.uk
- www.thetimes.co.uk
- www.ucf.edu
- www.wada-ama.org
- www.wikipedia.org
- www.worldathletics.org

Νομολογία και Νομοθεσία

- Court of Arbitration for Sports, Mokgadi Caster Semenya vs. International Association of Athletics Federations & Athletics South Africa v. International Association of Athletics Federations (2018), CAS 2018/O/5794 & CAS 2018/O/5798, Lausanne. Ανακτήθηκε στις 14.5.2020, από: https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_-_redacted_-_Semenya_ASA_IAAF.pdf
- Dutee Chand v. Athletics Federation of India (AFI) & The International Association of Athletics Federations, in the Court of Arbitration for Sport, decided in July 2015. Ανακτήθηκε στις 29.4.2020, από: <https://plawyered.files.wordpress.com/2015/09/dutee-chand-v-athletics-federation-of-india-afi-the-international-association-of-athletics-federations-iaaf.pdf>
- ΕιρΑμαρ (εκούσια) 67/2018, αιτών Jason-Antigone Dane. Ανακτήθηκε στις 29.4.2020 από https://www.constitutionalism.gr/wp-content/uploads/2018/02/2018-67_Eirinodikeio-Amarousiou_Jason-Antigone.pdf
- Federal Constitutional Court, Protection of gender identity & general right of personality (2016) Az. 1 BvR 2019/16, Karlsruhe. Ανακτήθηκε στις 28.4.2020, από: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/2017/10/rs20171010_1bvr201916en.html

- Νόμος 4491/2017, ΦΕΚ 152/Α/13-10-2017. Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου - Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε στις 28.4.2020, από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-nomothesia-genikou-endiapherontos/nomos-4491-2017-fek-152a-13-10-2017.html>
- Νόμος υπ' αριθ. 4603, ΦΕΚ 48/14-03-2019. Επιτροπή επαγγελματικού αθλητισμού και άλλες διατάξεις. Ανακτήθηκε στις 28.4.2020, από : <https://www.e-nomothesia.gr/kat-athlitismos/nomos-4603-2019-phek-48a-14-3-2019.html>
- Resolution 2048/2015 “Discrimination against transgender people in Europe” Parliamentary Assembly of the Council of Europe. Ανακτήθηκε στις 30.4.2020, από: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=21736>
- Σύνταγμα της Ελλάδος. Ανακτήθηκε στις 30.4.2020, από: <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>
- Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ΕΕ, (2000/C 364/01, Νίκαια). Ανακτήθηκε στις 29.4.2020, από: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf
- 93 Misc.2d 713 (1977). Renee Richards, Plaintiff, vs. United States Tennis Association et al., Defendants. Supreme Court, Special Term, New York County. 16 August 1977. Ανακτήθηκε στις 29.4.2020, από: <https://www.leagle.com/decision/197780693misc2d7131654>
- Olympic Charter by I.O.C. in force as from 17 July 2020. Ανακτήθηκε στις 20.7.20 από <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf>
- Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων των Ανθρώπων, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ρώμη 4.11.1950. Ανακτήθηκε στις 30.4.2020 από https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ELL.pdf

Issue 18a (2022) 1-17

<http://www.jstar.gr>

The third gender in sport

Poulakidas D., Costa G., Gargalianos D., Yfantidou G.

Department of Physical Education and Sports Science, Democritus University of Thrace, Komotini, GREECE

ABSTRACT

Throughout its historical course, sports have experienced changes that align with social phenomena. One of these changes is the participation in sports of both (and recently three) genders, a fact that raises questions about gender discrimination in sports as well as the protection of human rights. The purpose of this study was to investigate the phenomenon of the third gender and its influence on sports. The methodology used included a literature review, a historical review of athletes with differences in sexual development and their performances, and a study of court decisions related to the third gender. The results showed that, even for the third gender, the sports community demonstrates slow reflexes, as it did for the recognition of the female gender. It has become apparent that there is a gap in global sports concerning legal and biological gender. Innovations by constitutional courts have introduced the third gender into the social sphere at a level that cannot remain unregulated by the sports world. The general conclusion is that the third gender should be treated as a fundamental characteristic of a person's personality, and its non-recognition raises the issue of violating the right to sports and ultimately all human rights.

Key Words: Caster Semenya, third gender, CAS, human rights, DSD athletes

Διεύθυνση
αλληλογραφίας:

E-mail:

Πουλακίδας Δημήτριος
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
poulakdimi@gmail.com